MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Lääkäreitä rekrytoidaan Kainuuseen Espanjasta, koska siellä talouskriisi on huonontanut lääkäreidenkin työtilannetta. **PAULA REPONEN KALEVASSA**

Kuntien tiedettävä soten vaikutukset

Eduskuntavaalien jälkeen muodostetun pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) kuuden puolueen hallituksen oli tarkoitus mullistaa Suomen kuntakartta täydellisesti. Uudistuksen ytimessä oli määrittelemätön ”vahva peruskunta”, joka pystyisi huolehtimaan kaikista kuntalaisten tarvitsemista palveluista.

RKP:n puheenjohtaja Carl Haglund kritisoi hallituksen ja opposition sote-sopua.

Hallituksen kaksi kärkihanketta, kuntauudistus ja sosiaali- ja terveyspalveluuudistus (sote), oli tarkoitus saada valmiiksi vaalikauden aikana. Erilaisten karttaharjoitusten ja lukemattomien selvitysten ja lausuntokierrosten jälkeenkään kunnat eivät lämmenneet hallituksen tavoitteille. Asiantuntijat pitivät hallituksen hankkeita jopa perustuslain vastaisina.

Maaliskuussa selvisi, ettei hallitus pysty ajamaan uudistuksiaan yksin läpi. Oppositiossa olevat perussuomalaiset ja keskusta tulivat hallituksen apuun. Hallitus ja oppositio pääsivätkin yllättäen sopuun sote-uudistuksen raamista. Sote-palvelujen järjestämisestä vastaavat tulevaisuudessa yliopistosairaaloiden ympärille rakennetavat viisi sote-aluetta.

Parlamentaarisen työryhmän lakiluonnos on nyt kunnissa lausuntokierroksella ja hallituksen esityksen pitäisi tulla eduskuntaan ensi syksynä. Sote-alueiden on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2017 alussa.

Vaikka puolueet ovat päässeet sopuun soten raameista, ovat yksityiskohdat vielä levällään. Asian monimutkaisuutta kuvaa hyvin se, että RKP:n puheenjohtaja, puolustusministeri Carl Haglund tyrmäsi Kauppalehden (9.7.) haastattelussa rajusti koko uudistuksen. Hänen mielestään keskusta vei hallitusryhmiä kuin litran mittaa, eivätkä päähallituspuolueet pysyneet sovitussa.

Haastattelussa Haglund toteaa, että jos hän olisi ymmärtänyt, mihin sote-sopu johtaa, hän ei olisi allekirjoittanut koko paperia. Uudistus sementoi Haglundin mielestä julkisen palvelutuotannon.

Vaikka muiden puolueiden edustajat tyrmäsivätkin Haglundin esittämän kritiikin, kiista kuvastaa hyvin uudistuksen keskeneräisyyttä. Jos päättämässä olleet eivät ole samaa mieltä siitä, mitä on päätetty, niin kuinka kunnissa voidaan ennakoida, mitä tapahtuu.

Kokenut kuntajakoselvittäjä Jarmo Asikainen arvioi, ettei uusia kuntaliitospäätöksiä tule, ennen kuin kunnissa tiedetään sote-lain käytännön yksityiskohdat (MT 11.7.).

Kunnissa suhtaudutaan edelleen epäillen kuntaliitosten hyödyllisyyteen. Petäjäveden kunnanvaltuuston puheenjohtajan Hannu Ässämäen mielestä kaikki pelkäävät palvelujen häviämistä kuntaliitosten yhteydessä.

Epäilykselle on myös aihetta. Vaasan yliopistossa viime syksynä tehdyn tutkimuksen mukaan maaseudun vaikutusmahdollisuudet uhkaavat supistua kuntaliitosten seurauksena. Myös Maaseudun Tulevaisuuden tekemän kyselyn mukaan suurin syy kuntaliitoksen vastustamiseen on huoli palvelujen karkaamisesta etäämmälle.

Vaasan yliopiston aluemaantieteen professorin Hannu Katajamäen mukaan viiden vuoden kuluttua kuntaliitoksista laita-alueiden palvelut heikkenevät. Hänkään ei usko kuntaliitoksia syntyvän ennen kuin sote-uudistuksesta saadaan käytännön tietoa.

Kuntarakenneuudistuksen ja sote-uudistuksen ajaminen yhtä aikaa on liian suuri ponnistus. Vaikka sote- ja kuntauudistus ovat periaatteessa erillisiä hankkeita, vaikuttavat ne vahvasti toisiinsa. Kuntien budjeteista suurin osa menee sosiaali- ja terveyspalvelujen hoitamiseen.

Kunnissa pitää olla tieto siitä, miten sote-uudistus vaikuttaa käytännössä, ennen kuin mahdollisista kuntaliitoksista päätetään.

> **Kuntien budjeteista suurin osa menee sote-palveluihin.**

Omistajille kasvot

Valtiovarainministeriön työryhmä on esittänyt osakeomistusten avoimuuteen uutta mallia. Kun pörssinoteerattujen yhtiöiden suomalaisten omistajien osakeomistus on tänä päivänä julkista, julkisuutta vähennettäisiin. Ehdotuksen mukaan myös suomalaiset omistajat voisivat osittain piiloutua hallintarekisterin taakse. Nämä omistukset olisivat julkisia vain neljä kertaa vuodessa.

Kasvoton hallintarekisteriomistus on nykyisin mahdollista vain ulkomaalaisille omistajille.

Avoimuuskeskusteluun liittyy myös työeläkelaitosten hallitusten ja johdon osakeomistusten julkisuus. Maan hallituksessa on esillä lakiesitys eläkelaitosten johdon ja hallituksen osakeomistusten tekemisestä julkiseksi. Elinkeinoelämän keskusliitto EK on ollut kärjessä vastustamassa hanketta.

Sisäpiirisäädöksiä ollaan ulottamassa myös julkisiin eläkelaitoksiin, kuten Kevaan. Linja on aivan oikea, julkisia ja yksityisesti hallittuja rahastoja ei pidä asettaa tässä eri asemaan.

Pörssiyhtiöitä itseään koskevat tiukat sisäpiirisäädökset. Kun kysymys on kymmenien miljardien arvoisten työeläkerahastojen varainhoidosta, on luonnollista, että säädökset koskevat myös niiden johdossa työskenteleviä henkilöitä.

Avoimuuden periaatteen tulee koskea pörssiomistusta yleensä. Nykyinen järjestelmä, jossa Arvopaperikeskus pitää julkista ja ajantasaista rekisteriä omistuksista, on syytä säilyttää. Tämä on myös piensäästäjien etujen mukaista.

Hallituksen on syytä harkita tarkoin pörssipelin sääntöjä. Avoimuudesta puhuvan hallituksen pitää tehdä avoimia päätöksiä.

VIERASYLIÖ

Maatilojen energialasku kasvaa

EU:n energiansäästötavoitteet koskevat myös Suomen maataloutta osana ei-päästökauppasektoria.

Maatilojen energiansäästöihin pyritään vapaaehtoisen maatilojen energiaohjelman avulla. Tavoitteena on saavuttaa vuoteen 2016 mennessä yhdeksän prosentin säästö maa- ja puutarhatilojen energian käytössä.

Maatilojen energiakustannukset ovat olleet kokonaiskustannuksiin verrattuna vähäiset, ja sen takia tiloilla ei ole kiinnitetty huomiota energian käyttöön.

Energiakustannukset ovat kuitenkin nousussa. Vuonna 2000 maatilat käyttivät energiaan noin 270 ja vuonna 2011 noin 560 miljoonaa euroa. Energiakustannukset ovat tänä aikana kaksinkertaistuneet ja niiden osuus kokonaiskustannuksista on noussut viidestä prosentista kahdeksaan prosenttiin.

On odotettavissa, että tulevaisuudessa energiakustannus ja niiden osuus kokonaiskustannuksista lisääntyy.

Maataloudessa on kohtuullisen helposti säästettävissä suorasta energian kulutuksesta 10–20 prosenttia eli säästötavoitteiseen voidaan päästä.

Säästöihin ei välttämättä tarvita suuria investointeja, vaan neuvonnalla ja energiatehokkaalla töiden teolla voidaan jo säästää reilusti.

Suoraa ja epäsuoraa energia

Tuotannossa käytetty energia voidaan jakaa kahteen osaan: suoraan ja epäsuoraan kulutukseen.

Viljantuotannossa suoraa kulutusta ovat viljelykautena tarvittavat polttoaineet ja sähkö eli kaikki suoraan tilalle tuotu energia. Epäsuoraan energiaan kuuluu koneiden valmistukseen ja huoltoon tarvittava energia.

Lannoitteiden ja kemikaalien valmistus luetaan myös epäsuoraan energian tarpeeseen. Niiden levittämiseen pellolle tarvittava polttoaine on suoraa energian tarvetta.

Viljelijää kiinnostaa yleensä suoran energian kulutus ja sen säästäminen.

Toisaalta lannoitteiden osittainenkin korvaaminen esimerkiksi tehostamalla karjanlannan ravinnekiertoa tai typensitojakasveilla on myös energian säästöä. Se voi olla taloudellisesti kannattavaa vaikka se ei ole suoraa energian säästöä.

Energian säästö kasvintuotannossa

Pellolla tehtävien töiden polttoaineenkulutukseen vaikuttaa eniten traktorin tai työkoneen kuljettaja. Esimerkiksi raskaissa muokkaustöissä kuljettaja valitsee työsyvyyden, säätää ja huoltaa työkoneen ja valitsee ajonopeuden. Jos näissä tehdään vääriä valintoja tai säätöjä, polttoaineen kulutus voi olla jopa 30 prosenttia oikein tehtyä työtä suurempi.

Energiansäästö on näissä tapauksissa helppoa. Opastuksella ja koulutuksella voidaan saada säästöjä ilman investointeja.

Suomessa viljankuivaus voi sateisina ja runsassatoisina syksyinä kuluttaa polttoainetta yhtä paljon kuin peltotyöt yhteensä.

Säästöihin ei tarvita suuria investointeja.

Viljan kuivauksessa on mahdollista säästää helposti energiaa 10–20 prosenttia. Kuivurin kuumien pintojen ja putkien eristämisellä pienennetään lämpöhukkaa ja valitsemalla tarpeen mukainen kuivauskosteus vältetään turhaa kuivaamista.

Myyntivilja pitää kuivata kauppakelpoiseksi, mutta esimerkiksi omille eläimille talven aikana syötettävä rehuvilja voidaan jättää hieman kosteammaksi. Kuivauslämpötilan nostolla voidaan myös tehostaa rehuviljan kuivausta ja säästää energiaa.

Ilmanvaihto hukkaa energiaa

Kotieläintuotannon energian säästön ohjeistaminen on vaikeampaa kuin kasvintuotannon, koska tuotanto voidaan järjestää usealla eri tavalla ja tiloilla käytetään hyvinkin erilaisia koneita.

Eniten karjataloudessa kuluu energiaa rehun tuotantoon. Näin ollen kasvintuotannon tehostaminen vähentää myös karjatalouden energian kulutusta.

Sianlihan- ja siipikarjantuotannossa eniten energiaa hukkaantuu ilmanvaihdossa. Lämmönvaihtimilla voitaisiin siirtää poistoilman lämpöä tuloilmaan, jolloin päästäisiin jopa nollaenergiarakennuksiin.

Lämmönvaihtimien ongelmana on niiden likaantuminen ja jäätyminen. Maatilat investoivat niiden sijasta hakelämmitykseen, jolloin lämmityskustannuksia saadaan vähennettyä.

Rakennusten valaistuksessa kannattaa teettää valaistussuunnitelma asiantuntijoilla. Uusilla tietokoneohjelmilla voidaan laskea tarkasti tarvittavat valaisinmäärät ja määrittää niiden sijoitukset siten, että valo jakautuu tasaisesti.

Valaistukseen kannattaa hankkia myös valo-ohjaimia, jotka automaattisesti säätävät valaistusta.

Bioenergian käyttö ei vähennä energian kulutusta tilalla, mutta sen avulla voidaan luopua fossiilisesta energiasta. Uusiutuvaan energiaan siirtyminen vähentää tuotannon hiilidioksidipäästöä ja hiilijalanjälkeä.

Suomessa on hyvät mahdollisuudet bioenergian käyttöön, koska polttoainetta on riittävästi ja helposti saatavissa ja meillä osataan bioenergian lämmityskäyttö.

Kulutuksen mittaus helpottaa säästämistä

Energian säästöön liittyy tilan energian kulutuksen selvittäminen ja seuranta, koska on vaikea säästää, jos kulutusta ei mitata.

Kirjaamalla ja kohdistamalla energian käyttö kohteisiinsa, voidaan verrata oman tilan energian kulutuksen tunnuslukuja muiden tilojen vastaaviin lukemiin. Tämän avulla nähdään onko oman tilan kulutus pientä vai suurta.

Tekemällä energian käytön laskenta vuosittain nähdään mihin suuntaan kulutus on menossa. Säävaihtelut aiheuttavat kulutuksiin runsaasti vaihtelua ja kulutuksen suunta nähdään vasta useamman vuoden seurannalla.

Tavoitteena energiatehokkuus

Helsingin yliopiston Maatalousteteiden laitos - Agroteknologia, Seinäjoen ammattikorkeakoulun maa- ja metsätalouden yksikkö ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun teknologiayksikkö käynnistivät yhdessä Maaseudun energia-akatemia -nimisen hankkeen.

Tavoitteena oli maatalouden energiatietouden ja energian tehokkaan käytön lisääminen. Maatalouden ja maaseudun energian käytöstä ja energiatehokkuudesta ei ole tehty maassamme aiemmin kattavia selvityksiä. Hankkeen rahoitti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja hanke toteutettiin vuosina 2010–2014.

Hankkeessa kirjoitettiin laaja maatalouden energiainformaatioaineisto, jossa on koottuna maatalouden energiankäytön perusteet ja myös keinot, joilla voidaan säästää energiaa. Aineisto ja oppaat ovat saatavissa www.energia-akatemia.fi -sivustolta.

JUKKA AHOKAS
JUSSI ESALA
JYRKI KATAJA
Ahokas on professori Helsingin yliopistossa, Esala yliopettaja ja tutkija Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, Kataja on asiantuntija Jyväskylän ammattikorkeakoulun teknologiayksikössä.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

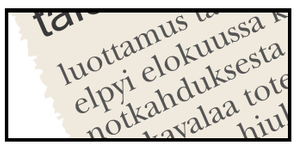

Nuoret kielteisiä maahanmuutolle

Savon Sanomien mukaan lähes puolet nuorista haluaa vähentää maahanmuuttajien määrää.

Kielteisemmin maahanmuuttajiin suhtautuvat 23–24-vuotiaat miehet, ilmenee Sunnuntaisuomalaisen teettämästä nuorisotutkimuksesta.

”Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo pitää näin torjuvia asenteita yllättävinä. Synkkä taloustilanne ja nuorisotyöttömyys saattavat selittää tilannetta.”

”Hiilamo arvelee, että maahanmuuttajiin saatetaan suhtautua kielteisemmin, jos heidän kanssaan kilpaillaan samoista työpaikoista. Maahanmuuttajia työskentelee paljon esimerkiksi rakennusalalla ja siivoojina. Kielteisemmin maahanmuuttajiin suhtautuvat ne nuoret, joilla on korkeintaan ammatillinen koulutus.”

”Hiilamon mielestä meillä olisi paljon opittavaa Ruotsin maahanmuuttopolitiikasta. Kulttuurinen ero Suomeen on valtava. Olemme aika myöhässä asenteiden muokkaamisessa.”

Lääkäreitä Espanjasta

Kalevan mukaan Kainuu rekrytoi parhaillaan terveyskeskuslääkäreitä Espanjasta.

”Vt. ylilääkäri Paula Reponen kävi toukokuussa Barcelonassa haastattelemassa lääkäriksi Suomeen pyrkiviä. Lääkäreitä rekrytoidaan Espanjasta, koska siellä talouskriisi on huonontanut lääkäreidenkin työtilannetta.”

”Hakemuksia tuli kaikkiaan 44 espanjalaislääkäriltä, joista seitsemän valittiin. He opiskelevat nyt Suomen kieltä Barcelonassa ja aloittavat työt näillä näkymin lokakuussa eri puolilla Kainuuta.”

”Eniten lääkäreitä tulee Suomeen Ruotsista, Venäjältä ja Virosta. Valtaosa jää pitkäksi ajaksi. Ulkomailta tulleet lääkärit sijoittuvat erityisesti terveyskeskuksiin ja pieniin keskussairaaloihin.”

KOLUMNI: EMILIA LAVONEN

Uraputkeen ei ole valmista käsikirjoitusta

Toimittajan ammatti ja tuoreet maisterin paperit. Edessä uraputki, asuntolaina ja farmariauto. Verotuloja valtiolle ja tietysti lapsia.

Ei mennyt ihan niin.

Heinäkuun alussa sain kirjeen, jossa minut toivotettiin tervetulleeksi opiskelemaan eläinlääketiedettä. Päivä oli yksi elämäni onnellisimmista. Se oli sitä varmasti kaikille 68 hyväksytylle – joista vain kymmenen on uusia ylioppilaita.

Koko vuosi pääsykokeeseen päntätessä, heti gradun teon jälkeen, oli mahtava. Unelman tavoittelusta ja toteuttamisesta saa valtavasti energiaa.

Kiitos Suomi siitä, että täällä on mahdollista opiskella uusi ammatti. Pelottaa, että sitä mahdollisuutta ollaan vaikeuttamassa.

Hallitus antoi korkeakouluille luvan ottaa tänä vuonna käyttöön ensikertalaiskiintiöt. Ainakaan isot yliopistot eivät ole siihen lähteneet, mikä on ymmärrettävää. Opiskeluinnosta tai tulevan lääkärin pätevyydestä ei kerro mitään ikä tai se, ovatko lukioasiat tuoreessa muistissa.

Syksyllä 2016 korkeakouluille on napsahtamassa velvollisuus varata ”riittävä määrä” paikkoja ilman koulutuspaikkaa ja tutkintoa oleville.

Sitä vain arvailtiin, mitä oikea työ on.

emilia.lavonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Jos alanvaihtajan ovi korkeakouluun aukeaa, toiseen samantasoiseen tutkintoon saa opintotukea kuusi kuukautta vähemmän kuin ennen. Kokonaisuudessaan tuki riittää seitsemän vuoden opiskeluun, jos sitä ei nosta kesällä.

Tavoitteena on nopeuttaa kouluun pääsyä ja lisätä työllisyyttä. Seurauksena voikin olla lisää turhia välivuosia, kun mitään koulua ei uskalla kokeilla.

Uudistuksen asiakirjoissa kyllä vakuutellaan, että alanvaihtoa ei saa merkittävästi vaikeuttaa.

Samaan aikaan hallitus päätti säästää 5,9 miljoonaa poistamalla Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ja opiskelija-asuntosäätiöiden vuokratuen. Toisen tutkinnon suorittaminen voi kaatua aiempaa helpommin siihen, ettei itsellä tai vanhemmilla ole tarpeeksi pätäkkää.

Opetusministeri Krista Kiuru (sd.) kommentoi Ylelle, että on kestämätöntä, ettei neljännes lukiosta valmistuvista pääse aloittamaan jatko-opintojaan heti. Minusta kestämätöntä on se, että yliopiston käytävillä haahuillaan tietämättä tulevasta ammatinkuvasta yhtään mitään.

Olisinpa itsekin ottanut lukion jälkeen välivuoden ja miettimisaikaa.

Joskus lasken, kuinka paljon olisin tienannut rahaa valitsemalla mututuntumalla kolmevuotisen ammattikoulun ja tekemällä vaikka kokin töitä. Valtiokin olisi säästänyt.

Mutta kuinka paljon maksaa se, että ihminen väsyy ammattiinsa? Neljännes suomalaisista kärsii lievästä tai vakavasta työuupumuksesta.

Tuottavin ihminen on hän, joka tekee työtään muustakin syystä kuin rahasta.

Tällä hetkellä maksaisin mieluummin asuntovelkaa pois kuin ottaisin opintolainaa. Säännöllinen tili ei ole kuitenkaan tälle sukupolvelle tärkeintä elämässä.

18–19-vuotias lukiolainen ei voi tietää, mitä hän haluaa tehdä eläkkeelle asti, ei edes kaksikymppisenä. Moneen kouluun on niin vaikea päästä, että oikeat aineet pitäisi osata valita heti lukion ensimmäisellä luokalla.

Muistikuvani opinto-ohjauksesta rajoittuvat muutamaan ammattiesittelijään luokan edessä. Sitä vain arvailtiin, mitä oikea työ on.

Minulle kerrottiin, että sopisin toimittajaksi, koska osaan kirjoittaa. Eikö korkeakoulujen tehtävä ole opettaa taitoja, joita ei vielä osaa?

Yliopiston kandi- ja maisterivaiheeseen sisältyi molempiin parin opintopisteen työharjoittelu. Molemmat pystyi kuittaamaan työelämäkurssilla, jossa harjoitellaan esimerkiksi ansioluettelon tekoa.

Lukio–yliopisto-polulla kokemukset työelämästä voivat rajoittua kesätöihin kaupan kassalla.

Kysyessäni eläinlääkäriltä mahdollisuutta työhön tutustumiseen, sain osakseni lähinnä pelotteluja sisäänpääsyn vaikeudesta. Pääsykoeurakan jälkeen jännitän, millaista työ oikeasti on klinikoilla ja maatiloilla.

Ammatinvaihdon pitää olla mahdollista, koska yhteiskunta muuttuu. Kännyköillä ei nyky-Suomessa enää tienaa, eikä bioteknologia ole lunastanut lupauksiaan. Myös ihminen muuttuu.

Antakaa nuorille – ja aikuisillekin – mahdollisuus kokeilla siipiään, erehtyä ja muksahtaa maahan. Kerätä sitkeyttä ja kokemuksia, nousta taas ylös. Silmät kiiluen.

Pahinta on, jos ei jaksa yrittää.